

Begeleiding voor thuiszitters

In de Kop van Noord-Holland zijn er op dit moment zo'n dertig kinderen in de basisschoolleeftijd die niet naar school gaan. Zestien van deze 'thuiszitters' worden vanuit het samenwerkingsverband begeleid door Gerty Limpers. Limpers, voorheen werkzaam in het speciaal onderwijs, probeert met haar lessen de verbinding te maken met school en kinderen meer zelfvertrouwen te geven. Het uiteindelijke doel is weer terug naar school, al zal dat niet voor alle kinderen mogelijk zijn.

Gerty Limpers

Voordat Gerty Limpers gevraagd wordt een kind te begeleiden, is er meestal al een heel traject aan vooraf gegaan. Het start met perioden van verzuim. De school probeert dan vaak zelf een aangepast schema te maken met wat minder uren of alleen dagdelen. Ook binnen de scholengroep is er dan vaak al contact geweest. Als dat allemaal niets oplevert, is de volgende stap een bespreking in het CTO. "Bij veel kinderen lukt het dan uiteindelijk wel om ze weer naar school te krijgen, maar met een aantal niet. En voor die kinderen kan ik ingeschakeld worden."

School is stom

De begeleiding van de thuiszitters vindt plaats op diverse locaties, zegt Limpers. "De meeste thuiszitters zitten namelijk niet thuis, maar gaan naar een zorgboerderij of een andere vorm van dagbesteding. Sommige kinderen zie ik

één keer per week, anderen drie keer, afhankelijk van wat een kind aankan." Dat haar lessen iets opleveren, zien de kinderen zelf in het begin nog niet. Ze vinden school vooral stom en hebben vaak negatieve ervaringen met school opgelopen. Dat kan zijn met de lessen maar ook in het contact met anderen. "Uiteindelijk vinden ze het wel allemaal fijn om wat te doen", zegt Limpers. "Ik ben niet dom, en ik kan het echt wel, zeggen ze vaak. Veel van deze kinderen kunnen cognitief ook best veel aan. Het zijn meestal geen kinderen met leerproblemen, maar doordat ze zoveel gemist hebben, lopen ze achter."

Gedragsproblemen

De reden dat kinderen uitvalen heeft in de meeste gevallen een psychische oorzaak, aldus Limpers. "Veel kinderen die ik zie hebben gedragsproblemen, vaak gerelateerd

aan hechtingsproblematiek of traumaverwerking. Maar het kan ook te maken hebben met een vorm van autisme, adhd of hoogbegaafdheid. Deze kinderen hebben vaak al zoveel meegemaakt, ofwel in het gezin of in andere situaties, dat het heel lastig voor ze is om zich binnen een klas veilig te voelen."

Onderwijs en zorg

Limpers ziet dat scholen heel veel doen om een kind op school te houden. Er is ook steeds meer expertise op het gebied van gedragsproblematiek. Dat het niet altijd lukt om een kind op school te houden, is begrijpelijk als je ziet waar een kind mee worstelt. Toch denkt ze dat sommige dingen beter kunnen. "Onderwijs en zorg zijn nu twee aparte werelden. Het zou mooi zijn als iedere school en ieder schoolbestuur een eigen gedragsdeskundige heeft die dicht bij de school staat. Als die lijnen korter zijn, kan er ook eerder een interventie plaatsvinden, en kan soms zelfs uitval voorkomen worden. Nu maakt iedereen nog zijn eigen plan en wordt er veel naast elkaar gewerkt in plaats van met elkaar."

Gefaseerd starten

Verbeterpunten zijn er dus zeker, maar er zijn ook successen te noemen. Zoals een jongen die na een lange tijd thuis nu weer helemaal op school meedraait. Limpers benadrukt meteen dat haar rol bij deze jongen maar klein is geweest omdat, toen zij erbij kwam, hij al twee dagen naar school ging. Het komt volgens haar vooral op het conto van de school, de zorgboerderij en de ouders, of grootouders in dit geval. Maar het laat wel zien dat het kan.

Het terug naar school gaan is heel geleidelijk gegaan bij deze leerling. "Eerst een uurtje naar school en meedoen aan iets waar hij goed in was. En dat steeds verder uitbouwen. Het is belangrijk om niet meteen het accent te leggen op leerwerk. Het gaat vooral om het erbij mogen horen, ook als het even niet goed gaat." Ze zag de jongen groeien toen hij eenmaal weer naar school ging. Hij werd nog wel door haar begeleid, maar wilde dan vooral spelletjes doen omdat hij, zoals hij dat zelf zei, wilde leren niet zo snel boos te worden als hij ging verliezen.

Terug naar school

Ook bij de kinderen die nu worden begeleid zijn wel twee of drie kinderen voor wie een terugplaatsing mogelijk is, denkt Limpers. "Een van die kinderen wilde aanvankelijk heel erg de regie bij zichzelf houden en alles zelf bepalen. Zodra ik binnenstapte was er veel verzet. Zo van 'Ik ga niet mee en ik doe het niet.' Na de zomervakantie was dat verzet al een stuk minder. Hij is van een half uur begeleiding per keer naar een uur gegaan. En nu krijgt hij drie keer per week een uur onderwijs. Via kleine doelen gaan we steeds een stukje verder. We werken nu bijvoorbeeld met een weekschema, dat geeft duidelijkheid. De volgende stappen worden: met een andere leerling samenwerken en luisteren naar een gezamenlijke instructie. Als dat eenmaal gaat, als hij de prikkels van een ander aankan, dan zouden we na de kerstvakantie kunnen proberen of hij weer naar school kan, al is het maar een uur in de ochtend."

Terugval

Het moment dat een kind weer terug naar school gaat is een mooi moment voor het kind, maar ook voor de ouders en de school. De uitdaging daarna is zorgen dat het kind niet terugvalt. Volgens Limpers moet de school vooral opletten dat het kind niet overvraagd wordt en dat er momenten zijn voor ontspanning, zeker als het weer vijf dagen naar school gaat. Daarnaast is het heel belangrijk dat de leerling goed gevolgd wordt, en dat op het

moment dat er een terugval is, er meteen een interventie gepleegd kan worden.

Contact

Naast kinderen die weer terug naar school gaan, zullen er helaas ook weer nieuwe thuiszitters bijkomen. Sommige van deze kinderen zullen uiteindelijk weer terug naar school gaan, maar er zullen ook kinderen zijn voor wie het reguliere of speciaal onderwijs gewoon niet past. Helaas is daar nu nog geen andere plek voor. Begeleiding voor thuiszitters blijft dus waardevol en nodig. Op de vraag wat het belangrijkste is dat haar lessen een kind geven denkt Limpers dat het vooral gaat om het contact met elkaar. "Soms is het maar tien minuten en dan zijn ze weer weg. Dan lukt het ook niet meer. Dat maakt niet uit, dat weten de kinderen ook. Ik zeg vaak: als je gaat gooien of boos wordt, daar kan ik niet zoveel mee. Maar als je zegt: ik heb net iets heel vervelends meegemaakt, of mijn hoofd zit vol, dan gaan we een spelletje doen, of gewoon even praten. Als we maar verbinding houden."

'Het gaat vooral om het erbij mogen horen, ook als het even niet goed gaat'

Even voorstellen:

Ankeliën Poortema, secretaris CTO

Al zo'n drie jaar regelt Ankeliën Poortema het papierwerk dat komt kijken bij een aanmelding van een kind bij de Commissie Toelaatbaarheid Onderwijs (CTO). Een belangrijke functie, want zonder compleet dossier loopt de aanmelding vast. Maar ook een baan die veel voldoening geeft, vindt ze zelf. "Als ik hoor dat een kind echt op z'n plaats zit en weer straalt, dan weet ik waar ik het voor doe."

Ankeliën Poortema, secretaris CTO

Als secretaris is Poortema er vanaf het begin tot het eind van een traject bij. Ze zorgt ervoor dat de dossiers compleet zijn en minimaal een week, en liefst tien dagen, voor het overleg bij de commissie zijn. En ze regelt ook het contact met de school en de ouders als er een advies of besluit is. Het overleg van de CTO vindt plaats op locatie, voor Den Helder bij het Onderwijshuis, voor Schagen op SBO De Tender. Op die locaties zitten ouders, IB-er en de commissie (voorzitter tevens orthopedagoog, secretaris, deskundige regulier onderwijs, deskundige speciaal basisonderwijs en de GGD) met elkaar aan

tafel. Aan de hand van de aanvraag schuiven er soms andere deskundigen aan.

Met wie heb je vooral contact bij een aanmelding van een kind?

"Ik heb zowel contact met de school als de ouders. Voor veel ouders is een aanmelding best spannend. Speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs zijn bij veel ouders onbekend en daardoor onbemind. Na een kennismaking ervaren zij vaak zelf dat de nieuwe onderwijsplek beter passend is voor hun kind."

Je spreekt uit ervaring?

"Ja, mijn zoon is ook naar het sbo gegaan. Het liep niet lekker op de reguliere basisschool, hij is hooggevoelig en zijn verwerkingsnelheid is trager. Hij zat in een volle klas met veel wisseling in leerkrachten. Ik was zelf als ouder onbekend met de CTO en vond het ook heel spannend dat anderen een beslissing zouden nemen over de toekomst van mijn kind. De eerste dag dat hij naar het sbo ging, vond ik nog moeilijk, maar nu zie ik hoe goed hij het doet en hoe hij groeit. Dat is het belangrijkste. Hij

wordt nu gezien en er is meer tijd en aandacht voor hem."

Kun je die ervaring gebruiken in je contact met ouders?

"Ja, ik begrijp ze wel. En kan ze soms geruststellen. Wat ik ouders ook wil meegeven is dat de CTO onafhankelijk is. De onderwijsbehoeften van het kind staan centraal en de CTO zoekt naar een plek die daar het beste bij aansluit. Soms kan dat ook een andere reguliere basisschool zijn die meer ondersteuningsmogelijkheden heeft."

Is er iets wat je aan scholen zou willen meegeven?

"Monitor de ontwikkeling van een kind zorgvuldig en signaleer tijdig wanneer er hulp van een externe deskundige of de CTO nodig is. Tijdig passende maatregelen treffen of passende omstandigheden creëren komt het welzijn en welbevinden van het kind ten goede."

'Deze kinderen hebben vaak al zoveel meegemaakt, ofwel in het gezin of in andere situaties, dat het heel lastig voor ze is om zich binnen een klas veilig te voelen'

